

Titel: Bemærkninger til PD om danske grammatikker, [EFJ-DIDERICHSEN4] 033-0070

Citation: "Bemærkninger til PD om danske grammatikker, [EFJ-DIDERICHSEN4] 033-0070", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_033-shoot-workidacc-2005_0099_033_EFJ-DIDERICHSEN4_0070/facsimile.pdf (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Bemærkninger til FD om danske grammatikere

1943

Miwel

Indledning - Er det 1900-1960 der skal behandles? -

Er det ikke lidt meget sagt at forf. mere har interesseret sig for at udbygge deres egen tankeverden end for at udnytte teoretikernes arbejde, el. rettere, formuleringen er måske nok rigtig, men reducerer alligevel de nævnte forskeres betydning mere end vi meent. Det var bedre at sige at disse har betydet meget spec. Jespersen ~~xx~~ og Brøndal for Rehling, Brøndal og Hjelmlev for dig, Jespersen også for Aage Hansen (jeres bøger ~~xxxxxxxx~~ vild dog have set helt and ertedes ud uden den), men at det falder udenfor ræsonen af fremstillingen. Og man burde udtrykkeligt fremhæve, at Miwel ligger for alle disse, at han faktisk samtidig med at være dansk grammatiker høre til de teoretiske forløbere, hans betydning for Jespersen og Hjelmlev har fx. sikkert været meget stor, foruden den direkte indvirkning på dansk grammatik. -- Sags er der egentlig grund til særlig at nævne Sweet?

Miwel

Fremstillingen er interessant, men Miwels indsats kommer ikke rigtigt til sin ret, fordi det hele er anlagt på at vise at det ikke var så originalt som han troede, at udsættningen til Mikkelsen ikke var så stor, derved bliver fremstillingen meget negativ i hele sin tone, alt sættes ind på kritik, og han kritiseres ud fra vor viden 60 år senere, hvorved det bliver uretfærdigt, - dette virker endm. mere påfaldende når man kommer til Rehling hvor alt er objektivt referat næsten uden kritik. at Miwel selv måske har overvurderet originaliteten i sine synspunkter, er egentlig ikke så relevant. det afgørende er en fremstilling af hvad de gik ud på og hvor han har ydet noget. På de sidste sider gives en meget positiv vurdering, men den kommer overraskende efter det foregående og virker ligesom påklæbet ~~xxxxxxxx~~.

p. 2 nederst "De grammatikere der, ... lige strax var jeg ikke klarover hvem der talte her, -- Det er dog klart, at det er FD men det h rer ikke rigtig med, bedre til det flg. om det logiske

p. 3 -- Jeg giver Levin ret i at man ikke må glemme at skolegrammatiker altid har været synkroniske, det er ikke noget Mikkelsen har indført. Det er i det hele taget så skævnet i fremstillingen at det ser os som om det kun drejer sig om skolegrammatikere. Miwels bog er ikke ~~xxxxxxxx~~ beregnet for skolen. Han taler om videnskabelig

sprogbeskrivelser, og her var det i 1901 noget nyt og væsentligt at kræve rent synkronisk beskrivelse.

A.h.t. forholdet til den logiske grammatik, siges det først p. 4 at der synes at være principiel enighed, derefter, p. 6, at Mikkelsen gennemfører det ~~almengrammatiske~~ dogmatiske almengrammatiske synspunkt konsekvent - ~~altså~~ (mens Wivel jo netop vil opstille en immanent grammatik) og det er det sidste der er væsentligt, - at Mikkelsen ikke vil indføre uvedkommende logiske begreber der intet forklarer er dog en selvfølge. og der er netop ikke principiel enighedsveien der, - der står "synes der at være", men det er en klægtig formulering, (mener du det eller mener du det ikke?) Man burde starte med at fastslå den rigtige forskel, og så evt. gøre opmærksom på at Mikkelsen ikke vil indføre logiske begreber kritiklöst.

p. 5 Jeg forstår ikke helt det med "Årsagssammenhang". Indee det altså ikke, som Levin, aldeles klart. -

p. 5A du siger at indvendingen ~~med~~ om de grammatiske ordklasser ikke rammer Mikkelsen, men det gør den da, for Wivel vil jo netop i modstrid til Mikkelsen definere ordklasserne grammatisk, og det er en bebrejdelse mod Mikkelsen at han ikke gør det. -

Så her ~~hævdes~~ nævnes Wivel for sig på at opstille en immanent grammatik. og det siges p. 5B at "de synes at være det vigtigste i hele Wivels fremstilling" & Hvad menes nu her med "synes"? de bemærkninger der knyttes til er ~~altså~~ rent kritiske, så man får indtryk af at "synes" blot mener at det "tilsyneladende er". - - Og jeg forstår ikke kritikken her. For det første er det nu ~~hårdt~~ hårdt at bebrejde Wivel at han ikke har forstået Brendal, han må dog ses i sin tidsammenhang, for det andet kan

det ikke se at Wivels indvending falder bort. Jeg forstår måske heller ikke kernen i den logiske grammatik, sådan som du fremstiller den. - Wivel taler jo også om et sluttet logisk system (en særlig klasse i sproget) der hænger nøje sammen med det grammatiske udtryk. Forskellen må vist være at Brendal og andre logiske grammatikere vil opstille en almen grammatik, ~~bygget op på et~~ ^{apriorisk} logisk system, ~~og medens Wivel vil beskrive de enkelte sprogs systemer (immanent grammatik) idet de~~ ^{har et udtryk.} har et udtryk. udtrykket og kun anerkender indholds ~~begreber~~ ^{begreber} de har et udtryk. Heri kender Hjelmslev ham, og jeg synes det er en indstilling som

men det får ikke det negative indtryk af det foregående til at forlænge sig.

man ikke kan affe dige med at vekkende ikke forstå "kernen" i modstanderens synspunkt. - ~~Semantiske grammatik~~ Den er svar at forstå, (jeg forstå som navnt heller ikke p. 6 overst).

p. 5c Det er også skævt at bebrejde Wiwel at han ikke har benyttet moderne strukturelle kneb. - -W. siger jo selv at den udtryksforskellensikke behøver at være til stede altid. Det opfatter du senere som et "til bagetog", mens du her bebrejder han at han ikke ser det. - Det drejes hele tiden negativt mod ham.

p.6 det ~~positiv~~ positive. Også her får fremstillingen en drejning så Wiwels indsats nedsettes, ved at du først siger at andre har sagt det for ham, og derefter bemærker at de ganske vist tog "positiv" i en anden betydning. Det er dog ikke glosem ~~men~~ det kommer an på, men meningen.

6-7. Jeg kan ikke se at Wiwels svar til Mikkelsen indeholder et tilbagetog. Han har hele tiden villet have at kategorierne skal opstilles med udgangspunkt i udtrykket, men ikke benægtet at indholdet også har interesse. -- Og når de først er opstillet, kan han jo godt sige at man i en skolebog kan begynde med begreberne. For Wiwel drejer det sig ikke om skolebøger om om videnskabelig erkendelse.

Indvendingen mod Bertheussen, her siger han det du slet ikke ser p. 5. -- Han taler om at udtrykkets ejendommelighed er udvisket i enkeltstående tilfælde, d.v.s. det drejer sig ikke om at anerkende kategorier der ikke har udtryk i det pågældende sprog.

At W. ikke har kunnet gennemføre sit udspil konsekvent i praksis (p. 8-9) er ~~sikkert~~ rigtigt. -

Og væsentligt er det du pavisere om at han bruger syntaktisk funktion, vist ved udekiftning og kombination uden at dette er anført som kriterier i det indledende afsnit.

p.10- Man har da bygget videre på Wiwel. Jeg tror han har betydet noget væsentligt for Hjelmslev.

Jeg synes ikke man kan indvende noget imod at der i sproget er tale om lyd der udtrykker noget logisk eller psykologisk. - Noget andet er at man på basis af disse korrespondancer kan opstille en "form". Byggende på værdi-begrebet. Men ved sin fremhævelse at af kun sådanne kategorier skal anerkendes som har sproglig ~~indhold~~ udtryk, nærmer han sig dog et arkt til i kommutationsprøven og kombination ~~egenskaber~~ anvender han implicit (som ovenfor nævnt) og man må jo holde ham til gode at han skrev i 1901. - - Jeg synes også han et eller andet sted nævner den gensidige afgrænsning, men jeg kan ikke finde stedet igen. - Og adskillelsen lyd-tanke svarer dog til Hjelmslevs udtryks- og indholds substans, og kan ikke ~~afvises~~ af sig selv som uvedkommende. -

På de sidste sider anerkendes W. bl.a. indsats ~~bl.a.~~

Rehling.

Dette afsnit er meget oplysende. Mens afsnittet om Hjelmslev og Hjelmslevs egentlig forudsatte det meste bekendt og koncentrerede sig om en påvisning af at forskellen mellem dem ikke var så stor som alm. antaget, gives her virkelig en redegørelse for Hjelmslevs principper grammatiske system. Særlig især med forbløffende lidt og mild kritik, - det er mere referat.

Man savner en karakteristik af DSI, i en historisk redegørelse er det jo ikke bare sidste udgave der har interesse.

p. 3. "De sideordning... er vel et citat?, hvor bare de sidste mangler.

til 3a og 3b
(Levins bemærkninger p. 11 beror vel delvis på misforståelser sammenhængen nexus-modifisering er nævnt - 3 a forbindende ord og styrelser har vel intet med nexus at gøre, som L. synes at mene, -- Og selvstændighed skal vel netop forstås på den måde som anser for en misforståelse. Ja forekommer mig også at være vedsiden af). -

3b Thór. 3.97 skal vel være p. 97. -

Det antages at Jespersen har anset ~~nexus~~ verb-objekt og prep. styrelse for nexus. Men det står intetsteds i f. g. og jeg synes ikke det er nødvendigt at antage det. Særlig p. 120 skelnes endda ud tydeligt mellem nexus og prep. forbindelse. - Jespersens synt om erisædvanlig sammenhæng, objekt behandles uden nogen tale om nexus eller junction. - Men Hammerich reg er utrykkelig verb-objekt for nexus.

5 de traditionelle klasser erundergrater af ... hvad mere s hermed?

også ... andre principper . uklart p. 124

Aage Hansen

Denne fremstilling har voldsomt langt mindre hovedbrud end redegørelsen for Nivel-Mikkelsen, og jeg er på alle væsentlige punkter enig. Jeg synes også det er lykkedes at behandle Anh. noget skånømt.

H4 "den formelle analyse, hvis relative berettigelse her anerkendes på lignende måde som hos Nivel" skal være det samme Niveau anerkendte den begrebsmæssige analyse?

"At de to analyser må foretages hver for sig er jo hovedpunktet i Jespersens adskillelse mellem morfologi og syntaks" - Er det helt rigtigt? - Jespersens morf. og syntaks ~~er~~ betegner man selv som $0 \rightarrow 1$ i $1 > 0$. ~~Han~~ Han begynder i den ydre form og ser hvilke begreber der svarer til (fx. endelsen -s etc. - \bar{S} begynder med begreber (tal) og ser hvordan de udtrykkes. - Det er ikke helt den adskillelse A.H. gør. Hans logisk-betydningsmæssige analyse bliver i det begrebsmæssige, søger ikke at finde ~~hans~~ hans udtryk der svarer til, han siger endda at der i dansk ikke altid er tale om udtryk. - ~~Hans~~ Hans grammatiske analyse, ~~skiller sig væsentligt fra~~, svarer ikke snarere til Jespersens morfologi, ~~men den~~ - men dog vel næppe helt. Han vil næppe starte mekanisk med udtryks substansen. - Det er A.H.s sammenligning mellem de to analyser der svarer til Jespersens "syntaks" - (~~Skal~~ han vil se om der svarer formelle kendetegn til de to stilledes kategorier).

H4 næst: "Merkelig er den sproghistoriske begrundelse" - Der er ikke i det foregående ~~gjort~~ blevet nogen sproghistorisk grundelse.

H5. Burde man ikke her nævne at de to sætningsled kaldes A- og B ~~og~~ i det slg. går du ud fra at det ved man. -

H5. Biter det aristoteliske udgangspunkt venter man at de to størrelser er subjekt og objekt? skulde der ikke stå prædikat?

H5 fuldstændig mangler (cp. Levin).

H10 ff. Jeg er enig i din ~~markante~~ påvisning af at Anh.s "tale" ikke svarer til Saussures parole, men til dets er lig H. ~~levis~~ Levin's "forløb". Og jeg mener også at Saussures parole må falde under stilistikken (mod Levin).

H12 Man kan vel næppe dele ~~sl~~ i to dele, hvoraf en kaldes indgrammatikken og den anden stilistikken, det er vel stilistik med ~~it~~ ~~ne~~ de visse ~~er~~ tale af grammatiske fænomener.-

Der er ingen sammenhæng mellem p. 15 og 16.

--- Det er dog en forbløffende kolbøtte Aage Hansen foretager.